

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

- ☐ Co to je EZ?
- ☐ Provádí se hnojení a další ošetřování v EZ?

- ☐ Jaké produkty EZ jsou dnes na trhu?
- ☐ V čem jsou produkty EZ lepší než produkty konvenčního zemědělství?
- ☐ Proč bych měl kupovat produkty EZ?
- ☐ Kde se dají koupit?
- ☐ Jsou k dostání v běžné prodejní síti?
- ☐ Existuje nějaký celorepublikový nebo regionální seznam producentů produktů EZ?

- ☐ Co brání většímu rozvoji EZ?
- ☐ Je možné přispět k rozvoji EZ jinak než nákupem produktů?

✓ Co je ekologické zemědělství?

Ekologické zemědělství (resp. ekologická produkce) je legislativně pevně ukotvený systém s přísně nastavenými a kontrolovanými pravidly. Je moderní formou **obhospodařování půdy** bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. Jeho prioritou je **kvalita**, nikoli kvantita produkce. Je založené na zásadách etického přístupu vůči chovaným zvířatům (**welfare**), **ochrany** životního prostředí, **zachování biodiverzity** (rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů), **šetření** neobnovitelných **zdrojů**, ochraně **zdraví populace** ale i **udržení zaměstnanosti** v zemědělství a na venkově. Poskytuje významné a vyčíslitelné **ekosystémové služby** - zvyšování retence vody v krajině či snižování nákladů na čištění vod, životní prostor pro zvířata, rozmanitost v zemědělské krajině.

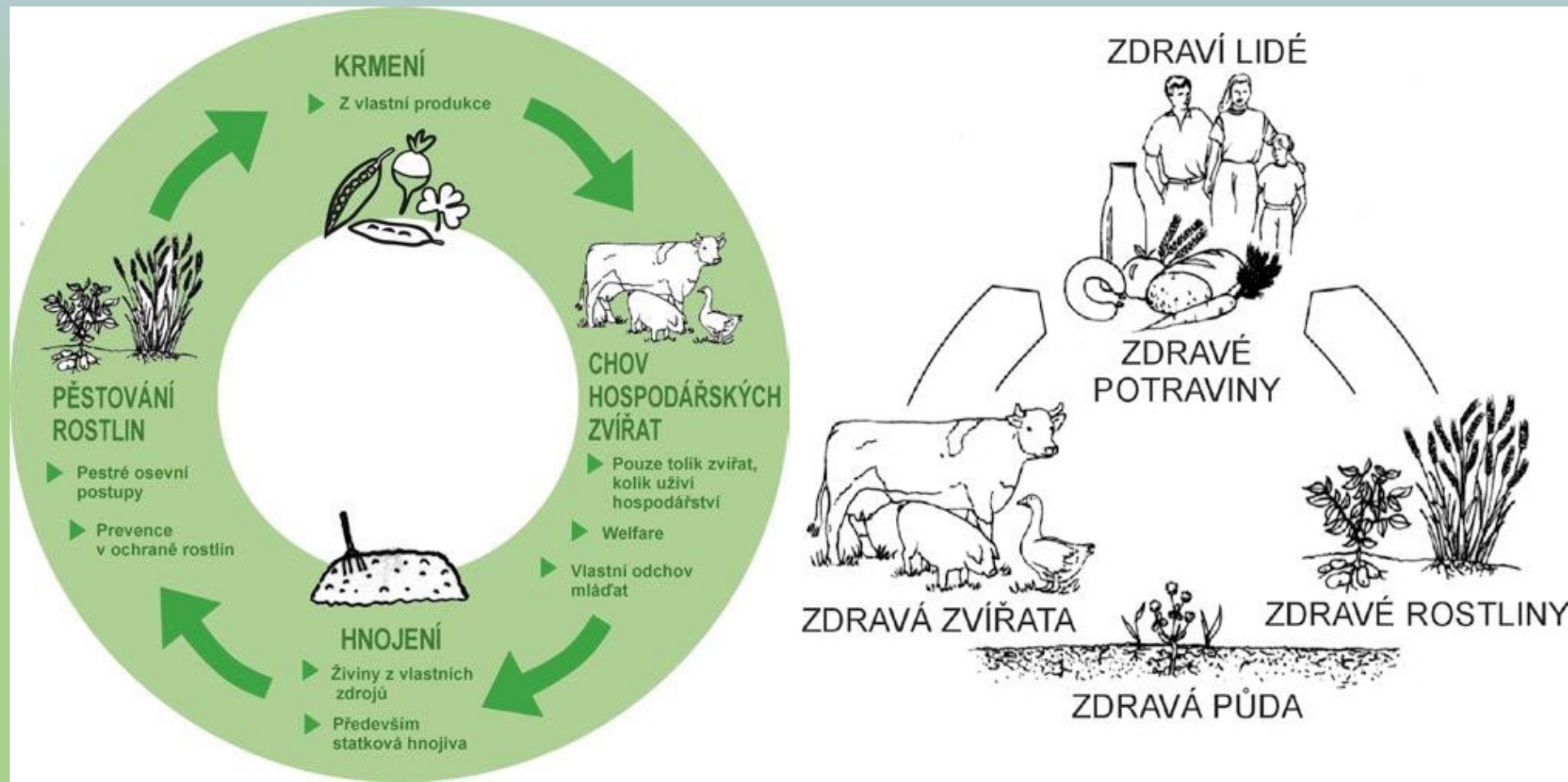
Ekologické zemědělství prokazuje, že je **schopno setrvale zajistit dostatečně vysoké výnosy i v období nepříznivých klimatických změn.**

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/12219296850-zdravejsi-krajina/>

Hlavní princip

- biologický koloběh = **zdravá půda - zdravé rostliny - zdravá zvířata - zdravé potraviny - zdraví lidé - zdravá krajina**

Cíl

- pracovat v co nejvíce **uzavřených cyklech koloběhu látek**, využívat **místní zdroje** a **minimalizovat ztráty**

Výsledek

- **produkce kvalitních biopotravin bez reziduí** agrochemických látek, hormonů nebo léčiv

Kvalitní zdravá půda, bez chemie

- **snížení pojezdů**, využití koní k práci na poli – kyprost, lepší vsakování vody, nižší náklady na naftu
- **pestrá skladba plodin** na poli vzhledem k lokálním podmínkám, **střídání** plodin, **podsevy** jetelovin – dusík rostlinám, následně využití jako zelené hnojení, ochrana proti vysychání půdy, krmivo,...
- **ozdravení a oživení půdy** – po sklizni dodání organické složky, podpora mikroorganismů, odpočinek – příprava na zátěž z pěstování (půda bohatá humus dokáže pomoci překonat výkyvy v počasí, biologická rovnováha posiluje schopnost rostlin bránit se proti chorobám a škůdcům)
- zakládání **biopásů**, **nektarodárných** pásů, **remízů**, **alejí**, **mokřadů** – prostředí pro opylovače a predátory škůdců, potrava pro ptáky aj., prostředí pro další organismy

Welfare zvířat

- **pastva** (sezonně/celoročně), volný pohyb
- **krmení** převážně z vlastních zdrojů
- čistá voda a podestýlka
- **šetrné zacházení**, klid, kontakt s lidmi - přehled o zvířatech
- v chovech důraz na zachování **kvality genů**
- = **prevence stresu a chorob** (převážně bez atb, jen nezbytné případy, odčervení - dvojnásobné ochranné lhůty)

Eko zemědělství v ČR

- funguje 30 let, **14.7 % zemědělské půdy** (<520 tis. ha, 5. místo v rámci EU), **4600 farem**, produkce **6.8 mld korun**
- 83 % trvalé travní porosty, 15 % orná půda, 1 % trvalé kultury (sady, vinice)
- zejména v podhorských a horských oblastech s vyšším podílem trvalých travních porostů, chráněných územích a v zemědělsky méně příznivých oblastech
- především **extenzivní chov** masného skotu, koz a ovcí (zaměstnání i péče o krajinu), **pomalý** ale stálý **růst** ploch s **rostlinnou výrobou**
- menší (rodinné) podniky vs. velké podniky právnických osob

Produkce z EZ v ČR

- tvoří **5 % celkové zemědělské produkce**
- cca **polovina** (obilí, mléko, maso) **vyvezena do zahraničí**, zbytek k výrobě produktů – často končí v konvenčních potravinách – **podíl na trhu jen 1 %** (domácí bioprodukce by potenciálně umožnila výrobu čtyřnásobně více biopotravin)
- český trh s biopotravinami je sice **jedním z nejvyspělejších** mezi zeměmi střední a východní Evropy, avšak stále hluboce **zaostává** za západoevropskými zeměmi; roční útrata činí cca 241,- vs. Rakousko, Švédsko, Dánsko i přes 3500,- (100 – 135 eur), průměr v Evropě 1500,- (6% podíl)

Biopotraviny

- mléko a mléčné výrobky (jogurty, sýry, tvaroh atd.), pečivo, koření, mouka, těstoviny, dětské výživy, vejce, kuřecí, vepřové a hovězí maso, ovoce, zelenina, sušené ovoce, víno atd.
- nedostatečná nabídka nepokrývající poptávku spotřebitelů (např. vejce, ovoce, zelenina, med)
- dovoz (oleje, káva, čokoláda, také mléčné produkty, maso, obilniny, zpracované biopotraviny - ovocné šťávy, nápoje, omáčky, pomazánky, džemy, sladidla, cukrovinky, tuky,...)

✓ V čem jsou lepší, cena, proč je kupovat

- produkty **vysoké kvalitativní úrovně** (chuť, bez reziduí agrochemikálií, výživové parametry – obsah omega-3-mastných kyselin, flavonoidů, méně dusičnanů, vitaminy a karotenoidy ve vejcích, zelenině...)
- **regionální**, sezónní = necestují – vs. **dovoz** bio
- **cena** – odraz často ruční práce a času, náklady na výrobu ve srovnání s konvencí podobné, konvenční často přelevněná – zkreslení pohledu na ceny
- spotřebou biopotravin je **podporováno** k přírodě **šetrné** a **dlouhodobě výhodné** pro nás všechny ekologické **zemědělství**
- 90 argumentů pro bio: <http://orgprints.org/20486/1/90argumentutext-web.pdf>
- <https://www.veronica.cz/10-duvodu-proc-kupovat-biopotravinu>

✓ Kde kupovat

■ důležitá je regionálnost

■ nákup přímo u farmáře, specializované obchody, supermarkety, e-shop

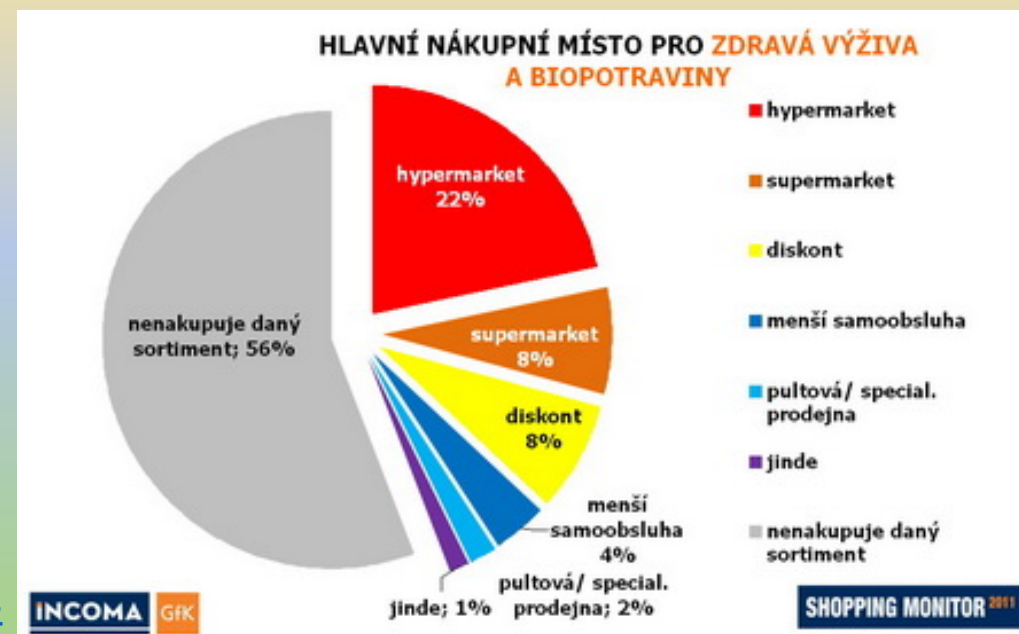
■ Seznam eko zemědělců:

<http://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/Prehled.aspx?clear=A&stamp=1557076465422>,

<https://www.adresarfarmaru.cz/>

■ Brno a okolí:

<https://www.veronica.cz/ekomapa#r=jmk&k=ekospotrebiteltrhy>

✓ Co brání většímu rozvoji EZ v ČR

Nízká spotřeba biopotravin může být způsobena nedostatkem surovin v důsledku nižší intenzity v EZ, avšak mnohem významnějším faktorem je **nedostatečná osvěta veřejnosti, nízký zájem o biopotraviny a chybějící podpůrné státní mechanismy na straně poptávky** (př. bio ve školním stravování, programy ovoce, zelenina nebo mléko do škol apod.) + byrokratické překážky a jiné ekonomické zájmy státu

Co můžu udělat:

<https://www.birdlife.cz/petice-za-krajinu/>

Dle nové studie EZ dokáže uživit Evropu: <https://pro-bio.cz/aktuality/ekologicke-zemedelstvi-dokaze-uzivit-evropu-ukazuje-to-nova-studie/>

Akční plán pro rozvoj EZ do roku 2020:

https://aa.ecn.cz/img_upload/7331e1faea7fac726e0197358f83ecdd/akcni_plan_cr_pro_rozvoj_ez_2015-2020.pdf

✓ Budoucnost? Jaká je možná cesta?

- podpora **menších podniků a rodinných farem** (funguje v Evropě), místních hospodářů, obcí = podpora těch, co žijí v dané lokalitě, mají k ní **vztah**
- **omezit export** našich produktů – zejména masa
- omezení spotřeby masa – vepřového a drůbežího = závislost na intenzivním výkrmu a produkci obilí
- **omezit chemizaci** – humus v půdě, hmyz/opylovači = potenciál vyšších výnosů, celkově zdravější krajina
- **přizpůsobit** stávající **hospodářské postupy** - přístup ke krajině, protierozní opatření, eliminovat tlak na půdu pojezdy, zvýšit pestrost krajiny = hospodařit v maximální míře v souladu s přírodou a krajinou, agrolesnictví
- dotační nástroje na podporu českých zemědělců a krajiny - společný cíl = zlepšení stavu krajiny, zvýšení konkurenceschopnosti a efektivity hospodaření českých zemědělců

✓ Další informace související se zemědělstvím a proč je eko zemědělství důležité:

- <https://www.obnovitelne.cz/cz/clanek/422/ekologicke-zemedelstvi-resi-radu-soucasnych-problemu-ceske-krajiny/>
- https://www.lidovky.cz/domov/biolog-pokorny-vetsina-starych-civilizaci-vyschla-meli-bychom-se-podivat-na-to-proc.A190426_220457_In_domov_vag?
- https://www.idnes.cz/plzen/zpravy/biolog-oldrich-syrovatka-voda-nedostatek-krajina-sucho-leto-pole-reka.A190424_472039_plzen-zpravy_vb?
- <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/aktualni-temata/video-o-ekologickem-zemedelstvi/>
- https://www.asz.cz/redakce/index.php?lanG=cs&clanek=200588&slozka=5880&as4uOriginalDomain=www.asz.cz&as4u_protocol=https&ConfirmCookie=yes&entry=10&
- <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2019/cislo-4/prehlizena-promena-zemedelstvi.html?fbclid=IwAR3BC45gProLn-AtYE1CaQ5fbtGzhiWzZzPBZJSEAHy-xGPj5JOyn0EJGA0>
- https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2019/cislo-4/zmeny-ceske-krajiny-okem-druzic.html?fbclid=IwAR3aU_Qmwom2xunvdthVwtRpZKNwLPK0HZC-XCOfr_Ur65ktyqPZYUVtAIE
- https://www.priroda.cz/clanky.php?detail=3001&fbclid=IwAR27iv_ThcHNpTU6o7SaAT9NavfBthkHoE7-ofubIsooKW5QMYSWTbMD76s
- <https://www.reflex.cz/clanek/komentare/94891/9-absurdnich-dotaci-a-byrokratickych-pozadavku-kttere-postradaji-logiku-a-zhorsuji-zivotni-prostredi.html?fbclid=IwAR0tHOATR873ZkPuom6hB6unlwRmNchC1uDEOIyOBXUgv5PbuLbtuQhgRs>
- https://www.lidovky.cz/noviny/past-na-farmare-s-mokrady-stat-dava-na-jejich-vznik-dotace-zaroven-ale-vymeruje-tvrdou-dan.A190320_223433_In_noviny_cek?
- https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/ekofarmy-v-cesku-rozloha-pocet-srovnani-s-eu/r~d11541b2682711e9b6a9ac1f6b220ee8/?fbclid=IwAR03IXwmlJrGwIreHCPKFpjpg7_UWiuruElrhNdXzqxdr35XjR2YJMSI9-w&redirected=1556795122
- <http://www.bio-info.cz/zpravy/trvala-udrzitelnost>
- <https://www.ctpez.cz/cz/vyzkum>
- <https://www.blendea.cz/ekologicke-zemedelstvi/>
- <https://www.iddri.org/sites/default/files/PDF/Publications/Catalogue%20Iddri/Etude/201809-ST0918EN-tyfa.pdf>
- Biodynamické z.: https://aa.ecn.cz/img_upload/7331e1faea7fac726e0197358f83ecdd/bdzbrozura.pdf

✓ TÉMATA DO DISKUSE

- **Velkoprodukce:** obří lány - dopad na okolní krajinu, používání chemie a těžké techniky, spojování pozemků (srovnání s ostatní EU) + poškozování a neodolnost půdy (eroze, nevsakování vody, meliorace, úbytek ptáků a hmyzu, nezdravé produkty). Málo typů pěstovaných plodin = zelená poušť, mrtvá krajina (souvislosti). → **Tento způsob produkce a jeho udržitelnost v souvislosti s klimatickou změnou**
- **Nastavení zemědělské politiky** – dotace, nařízení pěstování plodin? Neochota/neinformovanost zemědělců dělat to jinak, neustálé porušování zákazů používání jedovatých látek (byť dávno zakázáno, my přesto budeme porušovat) – jak pak chtít změnu, jak chtít udržet vysoký životní standard? **Petice za krajinu, nový koncept společné zemědělské politiky = možná naděje? Kdo má moc to změnit? Chceme změnu? Co pro to uděláme/jsme ochotní udělat a je to vůbec možné?**
- **Místní produkce** – lze pokrýt místní spotřebu z domácích zdrojů? I kdyby to měli být velkopěstitelé nebo velkochovatelé, i kdyby nebyli 100% bio/eko mohla by domácí produkce uživit své obyvatele? (základními surovinami – obilí, mléčné výrobky, maso) = je nutné, aby prase nacestovalo za svůj život víc km, než Franta z Mostu?
- **Supermarkety** – proč ve velkém neodebírají/nepodporují lokální výrobce a domácí trh? A pokud ano, lepší tlak na spotřebitele – výrazné „stánky“/oddělení v obchodě, kde budou jen domácí produkty